

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Davida Hipšra, soudce Milana Podhrázkého a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobkyně: **Ing. B. F.**, zastoupena JUDr. Tomášem Truschingerem, advokátem se sídlem Bašty 413/2, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2026, č. j. 34 Ad 7/2025-121,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobkyně, advokátovi JUDr. Tomáši Truschingerovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši **6 134,70 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 21. 1. 2025, č. j. MPSV-2024/252602-921/2, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 1. 10. 2024, č. j. 9815/2024/BPH, kterým byl žalobkyni snížen doplatek na bydlení z 1 577 Kč na 1 148 Kč měsíčně od 1. 9. 2024.

[2] Rozhodnutím ze dne 29. 1. 2025, č. j. MPSV-2024/270157-921/2, žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky ve Zlíně, ze dne 5. 11. 2024, č. j. 209609/24/KM, kterým byl žalobkyni snížen příspěvek na bydlení z 7 798 Kč na 1 384 Kč měsíčně od 1. 10. 2024.

II.

[3] Žalobkyně podala proti výše uvedeným rozhodnutím žalobu ke Krajskému soudu v Brně, který ji zamítl rozsudkem ze dne 23. 2. 2026, č. j. 34 Ad 7/2025-121. Rozsudek krajského soudu, stejně jako zde uváděná judikatura Nejvyššího správního soudu, je k dispozici na www.nssoud.cz a soud na něj na tomto místě pro stručnost odkazuje.

III.

[4] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

[5] Stěžovatelka namítla, že krajský soud aproboval postup správních orgánů, které mechanicky převzaly částky z vyúčtování elektrické energie a na jejich základě drasticky snížily stěžovatelce dávky. Soud dospěl k závěru, že případná chybnost vyúčtování je soukromoprávním sporem, na jehož vyřešení musí účastník vyčkat, zatímco správní orgán vychází z předloženého dokladu jako z faktu. Podle stěžovatelky je tento závěr projevem extrémního formalismu. V řízeních o dávkách pomoci v hmotné nouzi musí správní orgán důsledně dbát zásady materiální pravdy a zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Pokud stěžovatelka, jakožto zranitelná osoba pobírající dávky, proaktivně a konzistentně namítá, že vyúčtování je zjevně vadné a neodpovídá skutečným nákladům, správní orgán nemůže odkázat na soukromoprávní povahu dokumentu a na to, že si má účastník řízení věc řešit sám. Správní orgán má povinnost zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu, přičemž ochrana zranitelných osob veřejným zájmem nepochybně je. Jestliže mechanická aplikace vede na základě sporného dokladu k tomu, že je stěžovatelce dávka bezprostředně odebrána či snížena na minimum, jde o porušení práva na spravedlivý proces a ochranu před nesprávným úředním postupem.

[6] Stěžovatelka dále upozornila na zásadní systémovou vadu aplikované legislativy, která ji jakožto vlastníka nemovitosti diskriminuje oproti příjemcům dávek žijícím v nájmu. U nájemního bydlení jsou normativní náklady (a celková konstrukce odůvodněných nákladů) nastaveny tak, že nájemné v sobě implicitně zahrnuje náklady pronajímatele na správu, údržbu a amortizaci nemovitosti. Tyto náklady stát nájemcům prostřednictvím dávek kompenzuje. U vlastníků nemovitostí zákon operuje s tzv. srovnatelnými náklady, které však zcela rezignují na zohlednění jakýchkoliv nákladů na nezbytnou údržbu nemovitosti. Krajský soud tento stav pouze lakonicky konstatoval s tím, že jde o otázku legislativní politiky. Soudy však nemohou tolerovat legislativní úpravu, která zasahuje do základních práv a svobod. Vlastnictví zavazuje a stěžovatelka má veřejnoprávní povinnost udržovat stavbu v řádném stavu. Stát ji však nastavením dávkového systému (kde jsou náklady na údržbu u doplatku na bydlení 0 Kč) uvrhuje do situace, kdy tuto svou povinnost nemůže objektivně plnit. Stát tak fakticky nutí vlastníka v hmotné nouzi nechat svůj majetek zchátrat a znehodnotit, čímž ho de facto připravuje o majetek. Nájemce v totožné příjmové situaci má přitom jistotu, že údržbu provede majitel z prostředků, které zčásti sanuje státní dávka.

[7] Krajský soud odmítl argumentaci stěžovatelky Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Stěžovatelka nežádá stanovení dávky přímo podle Úmluvy,

pokračování

namítá však, že interpretace a aplikace vnitrostátního práva orgány veřejné moci musí být konformní s mezinárodními závazky. Úmluva garantuje osobám se zdravotním postižením právo na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu bez diskriminace. Ústavní soud opakovaně konstatoval, že ačkoliv má zákonodárce při provádění sociálních práv široký prostor, nesmí vyprázdnit jejich esenciální jádro. Esenciálním jádrem je zachování lidské důstojnosti. Jak stěžovatelka prokázala, po zaplacení nezbytných životních nákladů jí zbývá na zajištění veškeré stravy a ošacení částka 37,70 Kč na den. Pokud interpretace zákona vede k tomu, že osobě se zdravotním postižením je ponechána k životu částka nedosahující ani ceny jednoho prostého jídla, pak tato aplikace práva zjevně a drasticky narušuje právo na zajištění základních životních podmínek. Soudy musí v takovém případě aplikovat právo s ohledem na konkrétní dopady na lidskou důstojnost, případně přistoupit k soudcovskému dotváření práva. Krajský soud tím, že aproboval tento výsledek jako „zákonný“, selhal ve své roli ochránce základních práv.

[8] Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tím, zda je kasační stížnost přijatelná. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. totiž platí, že rozhodoval-li před krajským soudem o věci specializovaný samosoudce a kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud jako nepřijatelnou. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo potřeby překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského soudu (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[10] V projednávané věci stěžovatelka nedefinovala žádnou právní otázku, jejíž zodpovězení by bylo nutné v zájmu sjednocování judikatury správních soudů a jež by podstatně přesahovala její vlastní zájem. Takovou otázku ve věci nenalezl ani Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do stěžovatelčina hmotněprávního postavení. Kasační stížnost proto není přijatelná.

[11] K námitce stěžovatelky, že krajský soud pochybil, když aproboval postup správních orgánů, které mechanicky převzaly sporné částky z vyúčtování elektrické energie, Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem uvádí, že správní orgány jsou povinny rozhodovat na základě zjištěného skutkového stavu a předložených podkladů. Jestliže stěžovatelka doložila roční vyúčtování elektřiny a současně nebylo ve správním řízení doloženo jiné (opravené) vyúčtování, správní orgány nepochybily, pokud vycházely z podkladu, který byl ve spise založen a který je standardním dokladem o vyúčtování nákladů za energie. Předložení ročního vyúčtování ze strany žadatele za účelem jeho zohlednění při rozhodování ve věci příslušné dávky je přitom legitimním požadavkem správního orgánu (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 3. 2017, č. j. 3 Ads 90/2016-46). Jestliže se

stěžovatelka domnívá, že vyúčtování je chybné, měla uplatnit námitky vůči dodavateli energie a případně následně doložit opravené vyúčtování.

[12] K námitce žalobkyně, že je jako vlastník domu oproti nájemnímu bydlení diskriminována nižšími normativními náklady, a že systém dávek nezohledňuje (v její situaci) náklady na údržbu nemovitosti, Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 29. 9. 2010, č. j. 3 Ads 61/2010-48, č. 2268/2011 Sb. NSS, ve kterém dospěl k závěru, že „*Konstrukce výpočtu příspěvku na bydlení pomocí stanovení tzv. normativních nákladů na bydlení vychází mj. z premisy, že nájemní bydlení je nákladnější než bydlení v družstevním či vlastním bytě, a proto jsou hodnoty normativních nákladů na bydlení pro rodiny bydlící v nájemních bytech vyšší než pro rodiny bydlící v družstevních či vlastních bytech. Je zákonnou povinností orgánů státní sociální podpory z těchto rozdílných částek vycházet při výpočtu příspěvku na bydlení (§ 27 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů).*“ Jak správně dodal krajský soud, otázka, zda má systém dávek ve větším rozsahu zohledňovat náklady na údržbu nemovitostí, je věcí legislativní politiky, kterou správní soudnictví nemůže nahrazovat.

[13] K relativně obecné argumentaci stěžovatelky, kdy s poukazem na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením namítá, že jí po odečtení nezbytných životních nákladů nezbývá potřebná částka na zajištění přiměřené životní úrovně, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato argumentace se netýká zákonnosti žalobou napadených rozhodnutí, ale její podstatou jsou výhrady vůči sociální politice státu a úrovni dávek. K tomu lze v souladu s krajským soudem uvést, že správní soudy nejsou oprávněny v tomto řízení posuzovat sociální politiku státu, ani nahrazovat orgány veřejné správy při poskytování dávek pomoci v hmotné nouzi či dávek státní sociální podpory. Správní orgány rozhodují o příspěvku na bydlení a doplatku na bydlení podle zákonem stanovených kritérií, od kterých se nemohou odchýlit (srov. usnesení NSS ze dne 1. 8. 2024, č. j. 6 Ads 126/2024-45). Realizace sociálních práv se děje především prostřednictvím zákonné úpravy a soudní přezkum nemůže nahrazovat roli zákonodárce (srov. rozsudek NSS ze dne 24. 4. 2024, č. j. 7 Ads 67/2023-17). Nejvyšší správní soud nezpochybňuje obtížnou ekonomickou situaci stěžovatelky a její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, tyto okolnosti však nelze použít jako obecný korektiv umožňující odchýlit se od zákonných kritérií.

[14] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl.

[15] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS, bod 53, a usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS, bod 18). Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 2 s. ř. s. mu však právo na náhradu nákladů řízení ve věcech pomoci v hmotné nouzi a sociální péče nenáleží.

[16] Ustanovenému zástupci stěžovatelky Nejvyšší správní soud přiznal odměnu za jeden úkon právní služby spočívající v podání kasační stížnosti (§ 11 odst. 1 písm. d)

pokračování

vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] ve výši 4 620 Kč [§ 9 odst. 5 a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 450 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce stěžovatelky je plátcem DPH, proto se odměna a náhrada hotových výdajů zvyšují o částku odpovídající této dani (§ 57 odst. 2 s. ř. s.), tj. o 1 064,70 Kč. Celkem tedy odměna ustanoveného advokáta činí částku ve výši 6 134,70 Kč. Tato částka mu bude vyplacena do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. června 2026

David Hipšr
předseda senátu